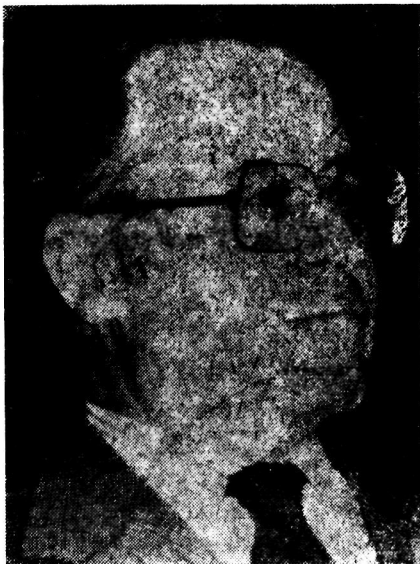

VII. IN MEMORIAM

LOUIS-THÉO MAES (1918 - 1978)

Kiedy w dniu 1 czerwca b.r. w wielkim refektarzu b. opactwa w Corsendonck, koło Turnhout, prezes Société d'Histoire du Droit (Paris), prof. R. Villers, w pełnych uznania słowach dziękował profesorowi Wydziału Prawa Uniwersytetu w Antwerpii L. Th. Maes'owi za zorganizowanie tegorocznego zjazdu Stowarzyszenia w Antwerpii, nikt nie przewidywał, że już w sierpniu rozejdzie się żałobna wiadomość o tragicznym zgonie tego, w pełni sił twórczych, uczonego belgijskiego.

Prof. dr L. Th. Maes urodził się dnia 5 XII 1918 w miejscowości Den Dungen w Holandii. W czasie II wojny światowej brał udział jako podporucznik rezerwy artylerii w walkach z napastnikiem hitlerowskim w maju 1940 r., po czym przebywał do 1945 r. w niewoli niemieckiej na terenie Austrii. Po powrocie do kraju odbył studia historyczne i prawne, oba uwieńczone uzyskaniem stopni doktorskich. Po utworzeniu flamandzkiego

Uniwersytetu w Antwerpii objął katedrę historii państwa i prawa. Jest autorem kilkunastu książek z zakresu historii prawa sądowego, zwłaszcza prawa karnego i kryminalistyki oraz artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych różnych krajów. Wszystkie jego prace oparte są na sumiennych badaniach archiwalnych, przeprowadzonych w archiwach belgijskich, a zwłaszcza w bogatym archiwum stołecznego niegdyś miasta Mechelen (Malines). Z najważniejszych osiągnięć wymienić trzeba wydaną w 1947 r. obszerną pracę o historii prawa karnego miejskiego pt. *Vijf eeuwen stedelijk strafrecht*, opracowaną na przykładzie miasta Mechelen. Książka ta składa się z czterech części traktujących o procesie karnym, przestępstwach, karach i o pojęciach ogólnych. Pracę uzupełnia obszerny, prawie 270 stron liczący aneks źródłowy. Książka ta stanowi znakomitą podstawę do przeprowadzenia badań porównawczych w zakresie miejskiego prawa karnego w Europie.

Stołeczne znaczenie Mechelen przejawiało się w XV w. m. in. w założeniu w tym mieście sądu apelacyjnego (parlamentu), którego bogate archiwum posłużyło prof. L. Th. Maesowi do przygotowania monografii tego sądu (działającego w Malines w latach 1473 - 1796¹) oraz referatu na tegoroczny zjazd w Antwerpii o promieniowaniu prawa antwerpskiego. Badania nad historią prawa karnego,

¹ Zob. recenzję w niniejszym tomie CPH, s. 239 - 240.

oprócz książki wymienionej wyżej, przyniosły też mniejsze prace — o pielgrzymkach karnych (pokutnych) do Santiago di Compostella (1955) oraz prawną analizę pewnego procesu o czary, toczącego się w 1642 r. przed parlamentem w Mechelen (1947). Autor uwzględnił przy tym nie tylko przepisy prawne, ale i teorię prawa. Te same zainteresowania skierowały uwagę Zmarłego na znajdujące się w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Poznaniu, a zgromadzone na polecenie Himmlera, materiały, dotyczące problematyki czarów i procesów o czary. Charakterystykę wstępną tego zbioru zamierzał Zmarły przedstawić we wrześniu b. r. na zjeździe niemieckich historyków państwa i prawa w Berlinie Zachodnim. Na tej samej fali zainteresowań opracował prof. L. Th. Maes sensacyjny referat o bardzo jeszcze średniowiecznych poglądach Jean Bodin na sprawę czarów i walki z czarownicami, wygłoszony na zjeździe Société Jean Bodin w Warszawie w 1976 r. Zażyłość ze źródłami historycznymi, jaka cechowała Zmarłego, zaowocowała ostatnio w pięknie pod względem edytorskim przygotowanym tomie źródeł, pt. *Documents d'histoire de Belgique*, T. I (1978)².

Prof. dr L. Th. Maes nie ograniczał swojej aktywności do prac naukowo-badawczych, lecz brał też żywy udział w pracach organizacyjnych i dydaktycznych w Belgii i na szerszym forum europejskim. Wykonywał on funkcje inspektora szkolnictwa wyższego w Belgii, przewodniczącego belgijskiego oddziału Atlantyckiej Komisji Nauki, przewodniczącego grupy roboczej „Nauka Prawa”, redaktora serii wydawnictw naukowych „Clio” i „Gio”. Był wykładowcą w międzynarodowym uniwersytecie w Genewie (*Examinateur en Chef du Baccalauréat International*) oraz wiceprezesem Atlantyckiego Komitetu Nauki. Brał udział w licznych kongresach i zjazdach naukowych międzynarodowych (Narbonne, Linz, Antwerpia, Warszawa, Bukareszt, Budapeszt). Wygłaszał referaty naukowe na uniwersytetach w Paryżu, Bari, Neuchâtel, Leyde, Monachium, Amsterdam, Tokio, w Krakowie, Poznaniu i Warszawie. Był gorącym rzecznikiem zbliżenia między uczonymi i narodami obu obozów ideologicznych. Manifestował tę postawę nie tylko swoją obecnością na kongresach naukowych państw socjalistycznych, ale dawał jej wyraz w oficjalnych swoich wystąpieniach i w pracach opublikowanych drukiem. Z tej postawy wynikał jego referat o wzajemnych wpływach środkowej i wschodniej Europy oraz Belgii w dziedzinie administracji miejskiej w ciągu ostatnich stu lat, wygłoszony na zjeździe w Budapeszcie. Jego szczególnie gorący stosunek do Polski i Polaków przejawiał się w opublikowaniu w 1962 r. pracy o roli Polski jako pomostu dla koegzystencji, pt. *Polen, brug voor een coexistentie*. To samo nastawienie dało o sobie znać w sposób bardzo wyraźny w pracach Zmarłego jako sekretarza belgijskiej komisji dla rewizji treści podręczników historii. W tej dziedzinie współpracował on ściśle z komisją polską, a wyniki badań i przemyśleń opublikował w pracy *Les préjugés et leur influence sur l'enseignement de l'histoire* (1974). Jego też inicjatywie zawdzięczamy zaproszenie przez Société d'Histoire du Droit (Paris) na zjazd do Antwerpii wyjątkowo licznej grupy historyków prawa z państw socjalistycznych.

W osobie prof. dr Louis-Theo Maes'a straciła nauka europejska wybitnego uczonego a polscy historycy państwa i prawa gorącego przyjaciela.

WITOLD MAISEL (Poznań)

² Zob. recenzję w niniejszym tomie CPH, s. 240 - 242.